

ÎNCHEIERE

13 martie 2020

mun. Chișinău

Colegiul civil comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

În componență:

Președintele ședinței,
judecătorul
judecătorii

Svetlana Filincova
Galina Stratulat
Dumitru Mardari
Nicolae Craiu
Iurie Bejenaru

examinând cererea depusă de candidatul la funcția de deputat în Parlamentul Republicii Moldova în circumscripția electorală uninominală Hîncești nr. 38 din partea Partidului Politic „Șor”, Vitalie Balinschi cu privire la recuzarea judecătorului completului specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție, Tamara Chișca-Doneva,

în cauza de contencios administrativ intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Comisia Electorală Centrală împotriva Consiliului Electoral al circumscripției electorale uninominale Hîncești nr. 38, persoane terțe Partidul Liberal, Partidul Politic „Șor” și candidatul la funcția de deputat în Parlamentul Republicii Moldova Vitalie Balinschi cu privire la obligarea emiterii unei hotărâri de anulare a înregistrării concurentului electoral, candidat la funcția de deputat pentru circumscripția electorală uninominală nr. 38, mun. Hîncești din partea Partidului Politic „Șor”, Vitalie Balinschi,

cererea de chemare în judecată depusă de Partidul Politic „Șor” împotriva Comisiei Electorale Centrale cu privire la anularea Hotărârii CEC nr. 3779 din 04 martie 2020 „Cu privire la rapoartele financiare ale grupurilor de inițiativă constituite de partidele politice, blocul electoral și candidatul independent pentru colectarea semnăturilor în susținerea candidaților la funcția de deputat pe circumscripția uninominală la alegerile parlamentare noi din 15 martie 2020”, în partea pct. 2, 3, 4 și 5 din partea dispozitivă și constatările făcute în motivație ce vizează încălcarea prevederilor art. 41 alin. (2) lit. d) și art. 41 alin. (4) din Codul electoral, și

cererea de chemare în judecată depusă de Partidul Politic „Șor” și concurentul electoral Vitalie Balinschi împotriva Comisiei Electorale Centrale cu privire la anularea Hotărârii CEC nr. 3791 din 04 martie 2020 „Cu privire la sesizarea nr. CEC-7/6985 din 03 februarie 2020 a Partidului Liberal”,

constată:

La 06 martie 2020, Comisia Electorală Centrală a depus la Curtea de Apel Chișinău cerere de chemare în judecată în procedura contenciosului administrativ împotriva Consiliului electoral al circumscripției electorale uninominale Hîncești nr. 38, persoane terțe Partidul Politic „Șor” și Balinschi Vitalie, prin care a solicitat obligarea Consiliului electoral al circumscripției electorale uninominale Hîncești nr. 38 să emită o hotărâre cu privire la anularea înregistrării concurentului electoral al Partidului Politic „Șor”, Balinschi Vitalie, candidat la funcția de deputat pentru circumscripția electorală uninominală nr. 38, mun. Hîncești.

La 06 martie 2020, Partidul Politic „Șor” a depus la Curtea de Apel Chișinău cerere de chemare în judecată în procedura contenciosului administrativ împotriva Comisiei Electorale Centrale, prin care a solicitat anularea Hotărârii CEC nr. 3779 din 04 martie 2020, în partea ce ține de pct. 2, 3, 4 și 5 din partea dispozitivă și constatările făcute în motivație ce vizează încălcările prevederilor art. 41 alin. (2) lit. d), art. 41 alin. (4) din Codul electoral, ca fiind ilegală.

La 06 martie 2020, Partidul Politic „Șor” și concurentul electoral Vitalie Balinschi a depus la Curtea de Apel Chișinău cerere de chemare în judecată în procedura contenciosului administrativ împotriva Comisiei Electorale Centrale, prin care au solicitat anularea Hotărârii CEC nr. 3791 din 04 martie 2020.

Prin încheierea din 09 martie 2020 a Curții de Apel Chișinău, adoptată în cauza de contencios administrativ intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Comisia Electorală Centrală s-a atras în proces Partidului politic „Partidul Liberal”, în calitate de terț.

Prin încheierea din 10 martie 2020 a Curții de Apel Chișinău, cauzele de contencios administrativ intentate în baza cererii de chemare în judecată (acțiune în obligare) depusă de Comisia Electorală Centrală împotriva Consiliului Electoral al circumscripției electorale uninominale Hîncești nr. 38, persoane terțe Partidul Liberal, Partidul Politic „Șor” și candidatul la funcția de deputat în Parlamentul Republicii Moldova Balinschi Vitalie cu privire la obligarea emiterii unei hotărâri de anulare a înregistrării concurentului electoral; cererii de chemare în judecată depuse de Partidul Politic „Șor” împotriva Comisiei Electorale Centrale cu privire la anularea parțială a Hotărârii CEC nr. 3779 din 04 martie 2020; și a cererii de chemare în judecată depuse de Partidul Politic „Șor” și concurentul electoral Vitalie Balinschi împotriva Comisiei Electorale Centrale cu privire la anularea Hotărârii CEC nr. 3791 din 04 martie 2020 au fost conexate pentru examinare concomitentă.

Prin hotărârea din 10 martie 2020 a Curții de Apel Chișinău s-a respins ca neîntemeiate acțiunea în obligare depusă de Comisia Electorală Centrală împotriva Consiliului Electoral al circumscripției electorale uninominale Hîncești nr. 38, persoane terțe Partidul Liberal, Partidul Politic „Șor” și candidatul la funcția de deputat în Parlamentul Republicii Moldova Vitalie Balinschi cu privire la obligarea emiterii unei hotărâri de anulare a înregistrării concurentului electoral, precum și acțiunea în contestare depusă de Partidul Politic „Șor” împotriva Comisiei Electorale Centrale cu privire la anularea parțială a Hotărârii Comisiei Electorale Centrale nr. 3779 din 04 martie 2020, cu privire la rapoartele financiare ale grupurilor de inițiativă constituite de partidele politice, blocul electoral și candidatul independent pentru colectarea semnăturilor în susținerea candidaților la funcția de deputat pe circumscripția uninominală la alegerile parlamentare noi din 15 martie 2020, și acțiunea în contestare depusă de Partidul Politic „Șor” și concurentul electoral Vitalie

Balinschi împotriva Comisiei Electorale Centrale cu privire la anularea Hotărârii Comisiei Electorale Centrale nr. 3791 din 04 martie 2020 cu privire la sesizarea nr. CEC-7/6985 din 03 februarie 2020 a Partidului Liberal.

La 11 martie 2020, Comisia Electorală Centrală a depus recurs împotriva hotărârii din 10 martie 2020 a Curții de Apel Chișinău, solicitând casarea acesteia în partea respingerii acțiunii în obligare depusă de Comisia Electorală Centrală împotriva Consiliului Electoral al circumscripției electorale uninominale Hîncești nr. 38 și emiterea în această parte a unei hotărâri noi în sensul admiterii acestei acțiuni.

La 11 martie 2020, Partidul Politic „Șor” a depus recurs împotriva hotărârii din 10 martie 2020 a Curții de Apel Chișinău, solicitând casarea acesteia în partea respingerii acțiunilor depuse de Partidul Politic „Șor” și concurentul electoral Vitalie Balinschi împotriva Comisiei Electorale Centrale cu privire la anularea Hotărârii CEC nr. 3779 din 04 martie 2020 și a Hotărârii CEC nr. 3791 din 04 martie 2020 „Cu privire la sesizarea nr. CEC-7/6985 din 03 februarie 2020 a Partidului Liberal”, cu emiterea în această parte a unei decizii noi în sensul admiterii acestor acțiuni.

Prin încheierea din 12 martie 2020 a Curții Supreme de Justiție, recursurile depuse de Comisia Electorală Centrală și Partidul Politic „Șor” împotriva hotărârii din 10 martie 2020 a Curții de Apel Chișinău s-au numit pentru examinare în complet din 5 judecători pentru data de 13 martie 2020, ora 10.00.

La 13 martie 2020, ora 09.37, candidatul la funcția de deputat în Parlamentul Republicii Moldova în circumscripția electorală uninominală Hîncești nr. 38 din partea Partidului Politic „Șor”, Vitalie Balinschi a depus cerere de recuzare a judecătorului completului specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție, Tamara Chișca-Doneva de la examinarea în ordine de recurs a prezentei cauze de contencios administrativ.

În motivarea cererii de recuzare a invocat că, are suspiciuni rezonabile în privința imparțialității magistratului Tamara Chișca-Doneva la judecarea prezentei cauze. Or, potrivit informațiilor plasate pe pagina „Juriștii pentru drepturile omului”, nouă hotărâri ale completului de judecată în componență căruia a participat judecătoarea Tamara Chișca-Doneva Tamara au fost identificate ca obiect de examinare la CtEDO (cauzele Goremîchin contra Moldovei, hotărârea din 05 iunie 2018, cererea nr. 30921/10; Savotchko contra Moldovei, hotărârea din 28 martie 2017, cererea nr. 33074/04; SRL „Rusu Lintax” contra Moldovei, hotărârea din 13 decembrie 2016; Otgon contra Moldovei, hotărârea din 25 octombrie 2016; Radu contra Moldovei, hotărârea din 15 aprilie 2014, cererea nr. 50073/07; Macovei ș.a. contra Moldovei, hotărârea din 25 aprilie 2006, cererea nr. 19253/03; Godorozea contra Moldovei, hotărârea din 06 octombrie 2009, cererea nr. 17023/05; Flux nr. 7 contra Moldovei, hotărârea din 24 noiembrie 2009, cererea nr. 25367/05, B. contra Moldovei, hotărârea din 16 iulie 2013, cererea nr. 61382/09).

Judecătorul Tamara Chișca-Doneva a făcut parte din membrii completului de judecată care prin încheierea din 20 iulie 2005 a Curții Supreme de Justiție au interzis efectuarea și înregistrarea oricăror tranzacții de înstrăinare a patrimoniului,

inclusiv imobilul fostei SA „Gemeni”, dosar în care Republica Moldova a pierdut peste 1,5 milioane de euro la CtEDO.

La fel, este cunoscută ca judecător ce execută comenzi politice, în special cele cu caracter electoral (încheierea din 19 octombrie 2019 a Curții Supreme de Justiție emisă în dosarul nr. 3ra-1361/19; decizia din 22 octombrie 2016 a Curții Supreme de Justiție emisă în dosarul nr. 3ra-1705/16).

Magistratul Tamara Chișca-Doneva a făcut parte din completul de judecată care a anulat înregistrarea Innei Popenco în calitate de concurent electoral la alegerile prezidențiale din anul 2016.

În atare circumstanțe apar îndoieli rezonabile în privința obiectivității și nepărtinirii judecătorului Tamara Chișca-Doneva la examinarea în ordine de recurs a unei cauze care are ca obiect anularea înregistrării concurentului electoral.

Examinând argumentele expuse în cererea de recuzare depusă de candidatul la funcția de deputat în Parlamentul Republicii Moldova în circumscripția electorală uninominală Hîncești nr. 38 din partea Partidului Politic „Șor”, Vitalie Balinschi, Colegiul ajunge la concluzia de a respinge recuzarea, ca neîntemeiată, din motivele ce succed.

Conform articolului 73 alin. (7) din Codul electoral, contestațiile depuse la instanțele de judecată se examinează în conformitate cu prevederile Codului de procedură civilă și ale Codului administrativ.

Articolul 202 alin. (1), (3) și (4) din Codul administrativ stipulează că, judecătorul care examinează acțiunea în contencios administrativ trebuie să se abțină sau poate fi recuzat în baza temeiurilor prevăzute la art. 49 și 50. Declarația de abținere sau cererea de recuzare se face în scris, cu indicarea motivelor și anexarea probelor pertinente. Recuzarea sau abținerea judecătorului se examinează în ordinea prevăzută în Codul de procedură civilă.

Potrivit articolului 52 alin. (1) și (4) din Codul administrativ, în temeiurile prevăzute la art. 49 și 50, participanții la procedura administrativă pot recuza persoanele care acționează pentru autoritatea publică în această procedură pînă la finalizarea ei. Cererea de recuzare se depune în scris sau verbal prin consemnarea ei într-un proces-verbal. Prevederile art. 51 se aplică corespunzător.

În sensul articolului 50 alin. (1) din Codul administrativ, pentru o autoritate publică într-o procedură administrativă nu pot acționa, de asemenea, persoanele în privința cărora există un motiv de justificare a neîncrederii față de o exercitare imparțială a funcției.

Alineatul (2) al aceluiași articol prevede că, motivul indicat la alin. (1) poate exista, în special, atunci cînd persoana care acționează pentru autoritatea publică:

a) întreține relații personale strânse cu un participant la procedura administrativă ori cu reprezentantul legal sau împuternicit al acestuia;

b) și-a expus părerea în public în mod depreciativ sau într-un alt mod ce poate fi contestat în privința unui participant la această procedură;

c) și-a expus părerea în public cu privire la finalitatea procedurii sau la aprecierea probelor pînă la încheierea procedurii;

d) are un interes economic sau personal față de rezultatul procedurii administrative.

Potrivit art. 2.5 din Principiile de la Bangalore, judecătorul se va abține să soluționeze orice dosar pe care constată că nu îl va putea judeca într-o manieră

imparțială sau în care unui observator rezonabil i s-ar putea părea că judecătorul nu este capabil să judece imparțial. Printre astfel de cazuri, fără însă ca înșiruirea să fie completă, se numără următoarele: cazul în care judecătorul are o predispoziție sau o prejudecată efectivă cu privire la una dintre părți sau în care judecătorul cunoaște personal fapte relevante pentru proces; cazul în care, anterior, judecătorul a avut calitatea de avocat sau a fost audiat ca martor în acel dosar; cazul în care judecătorul sau un membru al familiei sale are un interes economic în rezultatul procesului.

Pentru a se pronunța asupra cererii de recuzare depuse de candidatul la funcția de deputat în Parlamentul Republicii Moldova în circumscripția electorală uninominală Hîncești nr. 38 din partea Partidului Politic „Șor”, Vitalie Balinschi, Colegiul consideră imperioasă analiza celor invocate prin prisma jurisprudenței relevante a Curții Europene a Drepturilor Omului.

În hotărârea *Kyprianou v. Cyprus* (73797/01, § 121, ECHR 2005), Înalta Curte a rezumat principiile care reies din jurisprudența sa cu privire la imparțialitatea instanței judecătorești. Într-o societate democratică este de o importanță fundamentală ca instanțele judecătorești să inspire încredere populației și, în primul rând, acuzatului, în cazul procedurilor penale (a se vedea *Padovani v. Italy*, hotărâre din 26 februarie 1993, Seria A nr. 257-B, p.20, § 27). În acest sens, articolul 6 cere instanței, care cade sub incidența sa, să fie imparțială. Imparțialitatea, în mod normal, denotă absența prejudecății sau părtinirii, existența sau absența acesteia putând fi probată în diferite moduri.

Curtea face distincție între o abordare subiectivă, adică încercarea de a constata convingerea personală sau interesul unui judecător într-o anumită cauză, și o abordare obiectivă, adică determinarea dacă el a oferit garanții suficiente pentru a exclude orice îndoială legitimă în acest sens (a se vedea *Piersack v. Belgium*, din 1 octombrie 1982 și *Grievies v. the United Kingdom*).

În ceea ce privește al doilea test, atunci când testul se aplică unui complet de judecători, aceasta înseamnă că este necesar de a stabili dacă, pe lângă comportamentul personal al oricărui dintre membrii aceluși complet, există fapte care pot fi stabilite și care pot trezi dubii în ceea ce privește imparțialitatea.

În această privință, chiar aparențele pot avea o anumită importanță (a se vedea *Tocono și Profesorii Prometeiști v. Moldova*, *Castillo Algar v. Spain* și *Morel v. France*). Atunci când se hotărăște dacă într-o anumită cauză există motive legitime de a bănuși că un complet nu este imparțial, punctul de vedere al celor care pretind că acesta nu este imparțial este important, dar nu decisiv. Ceea ce este decisiv este dacă această bănușială poate fi obiectiv justificată (a se vedea *Ferrantelli and Santangelo v. Italy* și *Wettstein v. Switzerland*).

Implicit speței Colegiul constată că, drept temei de recuzare, Vitalie Balinschi a invocat că suspiciunile sale în privința imparțialității magistratului Tamara Chișca-Doneva sunt bazate pe faptul că, în exercițiul funcției sale, aceasta a emis acte judecătorești care au constituit obiect de examinare la CtEDO, precum și faptul că anterior a participat la judecare unor litigii electorale *inter alia* cauza civilă în rezultatul căreia a fost exclusă înregistrarea Innei Popenco în calitate de concurent electoral la alegerile prezidențiale din anul 2016.

Raportând prevederile legale precitate la circumstanțele cauzei, Colegiul conchide că motivele invocate nu se încadrează cele enumerate la art. 49 și 50 din

Codul administrativ, care reglementează în mod exhaustiv temeiurile de recuzare a judecătorilor și a inadmisibilității participării judecătorului la judecarea cauzei.

Circumstanțele invocate de Vitalie Balinschi în susținerea cererii de recuzare nu indică la existența unor prejudecăți sau idei preconceptionale a magistratului recuzat, susceptibile de a le afecta imparțialitatea subiectivă, în sensul definit în jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului.

Or, după cum reiterează Curtea Europeană a Drepturilor Omului în jurisprudența sa constantă, imparțialitatea obiectivă a judecătorilor ține de evaluarea aparențelor necesare excluderii unei bănuieli rezonabile privind imparțialitatea judecătorului în temeiul anumitor fapte verificabile.

Articolul 2 din „Principiile de bază ale independenței sistemului judiciar” redactate de Națiunile Unite în 1985 stipulează că „sistemul juridic va decide în problemele care îi sunt înaintate imparțial, pe baza faptelor și în conformitate cu legea, fără vreo restricție, influență incorectă, sugestie, presiune, amenințări sau interferență, directă sau indirectă, din orice parte sau pentru orice motiv”. Conform art. 8, judecătorii „se vor comporta întotdeauna de așa măsură încât să păstreze prestața postului lor și imparțialitatea și independența sistemului juridic”.

Existența imparțialității, în sensul conferit de art. 6 § 1, se determină prin aplicarea unui test subiectiv, constatând în examinarea convingerilor personale ale unui judecător anume într-o cauză dată și, în același timp, pe baza unui test obiectiv al cărui scop este de a stabili dacă judecătorul a oferit garanții suficiente pentru a elimina orice dubiu legitim în cauză respectivă.

În Recomandarea sa nr. R(94) 12 privind independența, eficiența și rolul judecătorilor (Principiul I.2.d), Comitetul de Miniștri al Consiliului Europei a stabilit că „Judecătorii trebuie să aibă libertate neîngrădită pentru a lua hotărârile imparțial, în conformitate cu conștiința lor și cu interpretarea pe care o dau faptelor, respectând regulile relevante stabilite de lege”.

Potrivit criteriilor enunțate de apreciere a imparțialității obiective a judecătorului recuzat, Colegiul conchide că nu există circumstanțe care ar pune la îndoială rezonabilă imparțialitatea acestuia.

Din considerentele expuse și având în vedere faptul că cererea de recuzare depusă de depusă de candidatul la funcția de deputat în Parlamentul Republicii Moldova în circumscripția electorală uninominală Hîncești nr. 38 din partea Partidului Politic „Șor”, Vitalie Balinschi este neîntemeiată, Colegiul ajunge la concluzia de a o respinge.

Conform articolului 73 alin. (7) din Codul electoral, articolului 49-50, 52, 202 alin. (1), (3) și (4) și art. 230 din Codul administrativ și în conformitate cu articolul 53 alin. (5) din Codul de procedură civilă, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

dispune:

Se respinge cererea depusă de candidatul la funcția de deputat în Parlamentul Republicii Moldova în circumscripția electorală uninominală Hîncești nr. 38 din partea Partidului Politic „Șor”, Vitalie Balinschi cu privire la recuzarea judecătorului completului specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios

administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție, Tamara Chișca-Doneva.

Încheierea nu se supune nici unei căi de atac.

Președintele ședinței,
judecătorul

Svetlana Filincova

judecătorii

Galina Stratulat

Dumitru Mardari

Nicolae Craiu

Iurie Bejenaru